

Politiek is niet voor bange mensen. Over leiderschap en burgerschap

Prof. dr. Luigi van Leeuwen

Noordwijk, 29 – 2 - 2012

Introductie Luigi van Leeuwen

- Politieke loopbaan:
 - 1963: lid van de grootste partij van Nederland
 - lid gemeenteraad van Rotterdam(1966-1971)
 - oud-lid dagelijks bestuur (1970-1974) en fractievoorzitter (1974-1976)
Openbaar Lichaam Rijnmond
- Oud-burgemeester van
 - Capelle aan den IJssel (1975-1988)
 - Zoetermeer (1988 -2004)
 - Wassenaar (2005 – 2007)
- Oud-bijzonder hoogleraar
 - Lokale heffingen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam
 - Openbare financiën der lagere overheden (Universiteit van Tilburg)
- Gasthoogleraar (2011-2014)
Xiamen University of Technology (China)
- Lid Rotary Rotterdam-Capelle, daarna The Hague Metropolitan

Enige aandachtspunten

1. Verbeter de concurrentiekracht van ons land en pak de overheid aan
2. Informeer de burgers, maak gebruik van hun kennis en ervaring en laat hen volgen wat er met hun inbreng gebeurt
3. Leiderschap wordt - nationaal en internationaal - dagelijks op de proef gesteld

Vijftig jaar vol veranderingen

- NL: van 11,4 naar 16,7 mln inwoners
- Welvaart (BBP) vertienvoudigd
- Sociaal vangnet compleet
- Onderwijsparticipatie: hbo verachtvoudigd
- ICT: ongekende ontwikkeling
- Europa van 6 naar 27 landen, de invoering van de euro
- Interne markt van 500 miljoen consumenten

Politiek kan vanuit eigen kracht deze veranderingen niet bijhouden

- Ingrijpende ontwikkelingen ook in de politiek:
 - Jaren'60 verzorgingsstaat en ontzuiling
 - Jaren'80 no-nonsense en de herontdekking van de markt
 - Jaren'90 ontideologisering en Paars
 - Na 2001 verwarring, die nog voortduurt
 - 2010..... minderheidskabinet
- Een boekenkast vol rapporten vanaf het begin der jaren'70 gepubliceerd over het functioneren van de overheid; er is weinig of niets mee gebeurd

Veranderingen door externe druk

- Buitenlandse machten dwingen:
 - Het Plakkaat van Verlatinghe (26 juli 1581)
 - De Franse revolutie (1795)
 - Liberale revoluties in Europa (1848)
 - De Eerste Wereldoorlog (1917/8)
 - De Tweede Wereldoorlog (1945)
 - Europa na 1945
- Is de huidige crisis zo diep dat noodzakelijke veranderingen in ons politieke systeem wēl tot stand komen?

Actie op twee fronten

- Binnenland:
 - Een toekomstvisie voor dit fantastische land dwingt tot hergroepering van het politieke midden; van de medewerking van SP en PVV is niets te verwachten
 - De misser van Cohen: hij liet na de mislukking van Paars+ de kans schieten op een kabinet VVD, PVDA en CDA!
 - Nu is er een minderheidskabinet zonder de kans op de noodzakelijke hervormingen
 - Overheid 2.0: stel de burger centraal
- Internationaal:
 - EU: grote culturele diversiteit, weinig politieke samenhang
 - Het Griekse drama, een fase in de totstandkoming in de Verenigde Staten van Europa
 - Meer macht naar Brussel, 'not for the worse, but just for the better'
 - Nadenken over snellere besluitvorming in de EU

Hergroepering in het politieke midden

- Er moet een toekomstvisie komen, waaraan de middenpartijen zich kunnen binden om de fundamentele problemen van ons land op te lossen
- Wij zijn een open, tolerant land, dat internationaal een veel grotere goodwill heeft dan wij beseffen
- Onze economie heeft niet alleen de interne EU-markt nodig, maar ook de BRIC en andere landen
- Om ons erfdeel (onze internationale positie) te beschermen moet ons leiderschap bruggen slaan en inspireren

De burger centraal

- Vanuit zo'n toekomstvisie dient welk kabinet ook een richting aan te geven aan de modernisering van ons bestuur.
- Die visie moet in een proceswet worden verankerd (Thorbecke 2022).
- Nieuwe technologie kan de geloofwaardigheid van het bestuur vergroten via grotere transparantie van interne processen en via burgerparticipatie dicht bij huis.
- Bestrijd zo de vierde – ambtelijke - macht
- De burger kiest zijn burgemeester

EU:

- Centraal wat moet en decentraal wat kan.
- De Euro dwingt tot politieke verankering.
- Monetaire eenheid en budgettaire controle gaan hand in hand.
- Waar koersen wij naar toe?
- Leiderschap dient gericht te zijn op stimulering van groei en concurrentiekracht.
- Ook hier: politiek is niet voor bange mensen!